

6.Д.1. НОРМИ ЗА ПРОЕКТИРАНЕ НА ПРИЕМНИ СГРАДИ НА ТРАНСПОРТА - ЧАСТ "АВТОГАРИ"

ДВ, бр.12 от 1982 г.

Раздел I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. (1) Тези норми определят изискванията при проектирането на нови и реконструкция на съществуващи приемни сгради на автотранспорта като самостоятелни сгради или в комплексни обслужващи обекти.

(2) Нормите не се отнасят за проектиране на сгради, обслужващи автомобилите.

(3) При проектиране на приемни сгради на автотранспорта, освен тези норми трябва да се спазват действащите нормативни актове и разпоредби по проучвателните и проектни работи, включително "Противопожарните строително-технически норми" (издание на ДИ "Техника", 1978 г.) и тези за проектиране на защитни съоръжения на Гражданската отбрана.

Чл.2. (1) Приемните сгради на автотранспорта се класифицират и оразмеряват въз основа на пропускателната им способност, изразена чрез броя на пътниците, преминаващи през сградата във върхов час. За върхов час се приема най-натовареният час на денонощието. Разчетният перспективен брой на пътниците, преминаващи във върхов час, се установява с технико-икономическа обосновка въз основа на анализ на статистически данни за период не по-малък от една година и перспективни проучвания, отразени в технико-икономическото задание.

(2) Приемните обекти на автотранспорта са:

1. Автогари:

а) големи - 201 до 400 пътника във върхов час;

б) средни - 101 до 200 пътника във върхов час;

в) малки - до 100 пътника във върхов час;

2. Автостанции - до 50 пътника във върхов час;

3. Автоспирки;

4. Таксиметрови станции;

5. Центрове за комплексно транспортно обслужване на населението (ЦКТОН).

(3) Автогари с пропускателна способност във върхов час над 400 пътника да се проектират с индивидуално технико-икономическо задание с конкретна обосновка за необходимите помещения и площи.

Чл.3. (1) В зависимост от функционалния тип на селищната система или населеното място по единната функционална класификация приемните обекти на автотранспорта се предвиждат според таблица 1.

Таблица 1

№	Приемни сгради на автотранспорта	Функционален тип (ф.т.) на населените места - центрове на селищни системи
1.	Автогари а) големи б) средни в) малки	0-II ф.т. III ф.т. IV ф.т.
2.	Автостанции	V ф.т.
3.	Таксиметрови станции	0-III ф.т.
4.	Центрове за комплексно транспортно обслужване на населението (ЦКТОН)	0-III ф.т.

(2) Автоспирки да се предвиждат в населени места, които не са центрове на селищни системи, като допълнително обслужващи обекти в селища - центрове на селищни системи ми извън населени места при доказана необходимост.

(3) Допуска се проектирането на автогари в отклонение от таблица 1 за населени места с увеличен брой пътници, установен с технико-икономическа обосновка при спазване на чл. 2.

Раздел II

ТЕРЕНИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ПРИЕМНИ СГРАДИ НА АВТОТРАНСПОРТА

Чл.4. (1) Броят и местоположението на приемните обекти на автотранспорта в населеното място да се определя с общия градоустройствен план или със застроителния и регулационен план.

(2) Автогарите им автостанциите по правило да се разполагат във или в близост до главния или вторичен обслужващ център на населеното място.

(3) Автогарите и автостанциите да се обединяват в приемни сгради на жп (воден) транспорт при голям брой пътници, сменящи единия вид транспорт с друг, и наличието на терен, осигуряващ правилна организация на транспортните процеси.

(4) Таксиметровите станции да се обединяват с автогарите по целесъобразност.

(5) Центровете за комплексно транспортно обслужване на населението (ЦКТОН) да се проектират в обслужващите центрове на населените места.

Чл.5. (1) Необходимият терен за строителство на автогари и автостанции да се определя съобразно разчетния перспективен капацитет за едновременно заминаващи и пристигащи автобуси, както следва:

- за автостанции до 2 автобусни поста - до 1500 m² площ;
- за автогари до 4 автобусни поста - по 800 m² на един пост;
- за автогари до 10 автобусни поста - по 700 m² на един пост, но не по-малко от преходната обща площ;
- за автогари до 30 автобусни поста - по 500 m² на един пост, но не по-малко от преходната обща площ.

(2) Необходимата площ за паркиране на едно превозно средство в терена на автогарите се определя, както следва:

- за леки коли - 22-25 m²;
- за автобуси с до 24 места - до 40 m²;
- за автобуси с над 24 места - до 50 m²;
- за съчленени автобуси - до 65 m²;
- за товарни коли - до 50 m²;
- за мотоциклети - до 4 m²;
- за велосипеди - до 2 m².

Чл.6. (1) При определяне на мястото на автогарите и автостанциите да се спазват отстоянията от останалите сгради, съобразно с изискванията за пределно допустими нива на шума в жилищни и обществени сгради и жилищни райони, за опазване на въздуха, водите и почвата от замърсяване, но не по-малко от 50 m от жилищни сгради.

(2) За осигуряване на шумозащита на сградите, разположени в близост с автогарите и автостанциите, при необходимост да се предвиждат градоустройствени защитни мерки (отразителни екрани, звукопоглъщащи елементи, устройства и др.).

(3) В терените на автогарите да се предвиждат необходимите по размер и вид дървесни насаждения и озеленени площи за отстраняване на механичното заплашване и отработените вредни газове от автобусите.

Чл.7. (1) Пешеходният подход да се разграничава от автомобилния с оглед осигуряване на безопасен достъп за пътниците до гарата, като се осигурява възможност за противоположни подходи за пешеходци и автобуси.

(2) Организацията на пешеходното движение в района на гарата да осигурява бърза ориентация чрез:

1. Разграничаване на видовете пътничкопотоци.
2. Къси, ясни и безопасни връзки между сградата, спирките на градския транспорт, автобусните перони и паркингите за таксиметрови коли и лични превозни средства.
3. Избягване на преодоляването на различни нива от пешеходците, а където това се налага - да бъде само "надолу" или само "нагоре".

Чл.8. (1) Организацията на движението на транспортните средства в района на гарата да осигурява на всеки вид транспорт несмушавано движение, спиране, маневриране, както и необходимите удобства за пътниците - пристигащи и заминаващи.

(2) При обединени авто- и жп гари пероните и територията за движение на различните видове транспорт да се разполагат самостоятелно, като действат несмушавано един от друг.

(3) Да се осигури дясно движение на автобусите в района на автогарата.

Чл.9. (1) Пероните при автогари и автостанции да се оразмеряват с ширина минимум 3 m и дължина в съответствие с броя на автобусните постове и начина на подредба на автобусите, при височина на перона 0,15-0,25 m.

(2) Перонните покрития на автогарите да се проектират с минимална светла височина 3,50 m от страната на подходите на автобусите.

Чл.10. Място за технически преглед на автобусите и таксиметровите коли в терена на автогарата да се предвижда в технико-икономическото задание при доказана целесъобразност.

ТРАНСПОРТНИ СГРАДИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

Раздел III

ОБЕМНО-ПЛАНИРОВЪЧНИ КОНСТРУКТИВНИ РЕШЕНИЯ НА СГРАДИТЕ

Чл.11. (1) Помещенията в приемните сгради на автотранспорта да се групират в зависимост от функционалното им предназначение в:

1. Помещения за пътници.
2. Служебно-технически помещения.
3. Стопански и обслужващи помещения.

(2) Съставът, броят и размерите на помещенията за пътници в приемните сгради на автотранспорта да се определят в технико-икономическото задание, в съответствие с броя на пътниците, преминаващи във върхов час, съгласно нормите в таблица 2.

Таблица 2

№	Видове помещения	Единица мярка	Автостанции до 50 п.	Малки до 100 п.	Автогари средни 101-200 п.	Големи 201-400 п.
1.	Преддверие	m ²	6 - 8	6 - 8	6 - 8	8 - 10
2.	Зала за пътници	m ²	50-60	70 - 110	110 - 220	220 - 440
		бр. м. за сядане	37172	10 - 15	14 - 24	24 - 40
3.	Билетни каси	бр.	1	1	2	2 - 4
		m ²	-	10 - 15	15 - 20	20 - 25
4.	Багажно помещение	m ²	-	-	15 - 20	20 - 40
5.	Информация	m ²	-	-	-	4 - 5
6.	Бюфет	бр. места	-	6 - 8	8 - 12	12 - 20
7.	Павилион за закуски	m ²	-	4 - 6	4 - 6	4 - 6
8.	Павилион РП	m ²	-	4 - 6	4 - 6	4 - 6
9.	Стая за майки с деца	m ²	-	-	-	16 - 20
	а) кухненски бокс	m ²	-	-	-	6 - 8
	б) стая за мед сестра	m ²	-	-	-	8 - 10
	в) тоалетни	бр.	-	-	-	1

(3) Бюфетът да бъде оразмерен в съответствие с "Норми и правила за проектиране на заведения за обществено хранене", утвърдени от решение на Комитета по архитектура и благоустройство по протокол № 65 от 18.XI.1961 г.

Чл.12. (1) Залата за пътници да се оразмерява за 60-80% от пътниците, преминаващи във върхов час, като за 1 пътник се приема 1,2-1,4 m² площ от залата.

(2) В залата за пътници да се обособят две зони - зона за изчакване на пътници и зона за обслужване на пътници с билетни каси, бюро за информация, багажни гишета и др.

(3) В залата за пътници да се осигури пълно или частично разделяне на основните потоци от пътници, като се избягва пресичането им.

(4) Залата за пътници да се ориентира така, че да има визуална и директна връзка с автобусните перони и ясен подход от предгаровия площад.

(5) Входовете и изходите на залата за пътници да се разполагат двустранно, като задължително се предвиждат ветробрани или въздушна завеса на вратите към предгаровия площад. При автостанциите да се предвижда само един вход за пътниците. Вратите към залата за пътници да се оразмеряват с ширина по 1 m на всеки 125 пътника, но не по-малко от 1,50 m и да осигуряват безопасна евакуация при пожар.

(6) В залата за пътници да се предвидят часовникова уредба и автомати за продажба на билети.

(7) При наличие на обединена таксиметрова служба с автогарата, за чакашите таксиметров превоз да се обособи място в залата в непосредствена близост с таксиметровата служба и във връзка с паркинга за таксиметрови коли.

(8) Залата за пътници да се защити от прегреване при силно ослънчаване чрез козирки, перонни покрития и др.

Чл.13. (1) Обслужващият фронт на 1 работно място от билетните каси и ин-формацията да е 1,5-2,0 m, а височината на плота - 1,05 m.

(2) Билетната каса в автостанциите да се помещава в помещението за ръководителя на движението.

Чл.14. (1) Багажните помещения да изпълняват едновременно функции на багажно обслужване и съхраняване на багаж.

(2) Необходимият минимален фронт за обслужване на пътници да се приема 2-2,5 m при височина на плота за обслужване - 0,45 m.

Чл.15. Допуска се размяна на пощенски пратки (писма, ежедневна преса, ко-лети) да се извършва в автогарите само когато в населеното място няма жп гара. В тези случаи размяната става в багажното помещение и площта му следва да се увеличи с 15-20 m².

Чл.16. В автогарите и автостанциите да се предвиждат павилиони за закуски, които могат да подават едновременно към залата за пътници и към перона.

Чл.17. (1) Ресторанти и закувални да се предвиждат с технико-икономическо задание към средни и големи автогари при доказана целесъобразност.

При наличие на ресторант или закувалня в автогарата, броят на местата в бюфета може да бъде намален.

(2) Да се предвиди ползването на заведенията за обществено хранене в автогарите освен от пътниците и от други граждани чрез директни подходи към тях.

Чл.18. (1) Стаята за майки с деца да се предвижда в тиха зона, но в пряка вътрешна връзка със залата за пътници.

(2) Стаята за майки с деца да има самостоятелно антре, а в кухненския бокс към нея да се предвижда мивка с топла и студена вода, плот и котлон за загряване на храна.

Чл.19. В автогарите да се предвиждат телефонни автомати за вътрешноградски и междуградски разговори.

Чл.20. (1) Санитарните помещения за пътници в приемните сгради на автотранспорта да се оразмеряват в съответствие с броя на пътниците, преминаващи във върхов час, както следва:

1. една клозетна клетка и един писоар на 50 мъже;
2. една клозетна клетка на 25 жени;
3. един умивалник на 2 клозетни клетки, но най-малко един.

(2) Санитарните помещения да се разположат така, че да е осигурен лесен достъп и от пероните.

ТРАНСПОРТНИ СГРАДИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

Чл.21. Автоспирките, като елемент от номенклатурата на приемните сгради на автотранспорта, да се проектират с двустранно или тристранно заграден навес за пътниците. Каси за продажба на билети към автоспирките да се предвиждат в съответствие с технико-икономическото задание. При наличие на билетна каса, същата да има площ 3-4 m².

Чл.22. Съставът, броят и размерите на служебно-техническите помещения в приемните сгради на автотранспорта да се определят в технико-икономическото задание, съгласно нормите, дадени в таблица 3.

Таблица 3

№	Видове помещения	Единица мярка	Автостанции до 50 п.	Малки до 100 п.	Автогари средни 101 – 200 п.	Големи 201 – 400 п.	ЦКТОН
1.	Началник гара	m ²	–	14 – 16	14 – 16	16 – 18	–
2.	Организатор	m ²	–	–	12 – 16	12 – 16	–
3.	Ръковод. движение	m ²	10 – 12	14 – 16	16 – 18	16 – 30	–
4.	Касиер-отчетник	m ²	–	10 – 12	12 – 16	12 – 16	12 – 16
5.	Склад за ценни книжа	m ²	4 – 6	4 – 6	6 – 8	8 – 10	8 – 10
6.	Дневна за шофьори	m ²	–	16 – 20	20 – 25	20 – 30	–
7.	Стая за инструктаж	m ²	–	–	–	20 – 25	–
8.	Стая за пренощуване на шофьори*	m ²	–	–	14 – 16	2x(14 – 16)	–
9.	Началник таксиметрова служба	m ²	–	–	14 – 16	14 – 16	–
10.	Диспечер таксиметрова служба	m ²	–	–	12 – 14	14 – 16	–
11.	Директор ЦКТОН	m ²	–	–	–	–	16 – 20
12.	Счетоводител	m ²	–	–	–	–	14 – 16
13.	Помещение за телефонни постове	m ²	–	–	–	–	14 – 16
14.	Помещение за телексна уредба	m ²	–	–	–	–	14 – 16
15.	Помещение за инвентар за почистване	m ²	–	4 – 6	4 – 6	6 – 8	4 – 6

*Стаи за пренощуване на шофьори се предвиждат в автогарите само при доказана целесъобразност.

Чл.23. Помещенията за ръководители на движение да имат визуална връзка с автобусните перони и с подхода на автобусите на терена на автогарата, както и да осигуряват пряк достъп до автобусните перони.

Чл.24. Помещението на организатора да има добра визуална връзка с пероните за автобуси и по възможност - с цялата площадка на автогарата.

Чл.25. В автогари от малък и среден тип инструктажът да се провежда в дневната стая за шофьорите.

Чл.26. Всяко спално помещение да има самостоятелен санитарен възел с душ.

Чл.27. Помещението за диспечери към таксиметровата служба да бъде ориентирано и в пряка връзка с паркинга за таксита.

Чл.28. (1) Санитарните помещения за персонала да се оразмеряват въз основа на броя на служителите в автогарата и броя на шофьорите, пристигащи в разчетен час и включват:

1. една клозетна клетка и един писоар на 40 мъже;
2. една клозетна клетка на 20 жени;
3. един умивалник на две клозетни клетки, но най-малко един.

(2) При автостанциите да се предвиждат общи санитарни помещения за персонала и пътниците.

Чл.29. (1) Центровете за комплексно транспортно обслужване на населението (ЦКТОН) се състоят от помещения, групирани в две основни функционални звена, които имат директна връзка помежду си:

1. оперативна зала за обслужване на пътници;
2. служебно-технически помещения.

(2) Броят на работните места да се определя с технико-икономическото задание, в съответствие с потребностите на конкретното населено място.

(3) Оперативната зала да се оразмерява, като на едно работно място се предвиждат 8-10 m² от нея, при обслужващ фронт на едно работно място 1,5-2 m. Към залата се предвижда ветробран с площ 4-6 m².

(4) Служебно-техническите помещения в ЦКТОН да се оразмеряват в съответствие с таблица 3.

(5) Санитарни помещения за персонала в ЦКТОН да се оразмеряват в съответствие с чл. 28.

Чл.30. (1) Необходимостта от стопански и обслужващи помещения в приемните сгради на автотранспорта (абонатна станция, котелно, стая за огън, склад за гориво, възли за управление на инженерното съоръжаване, вентилационни камери, камери за климатична инсталация) да се определя в технико-икономическото задание.

(2) Стопанските и обслужващи помещения да се разполагат предимно в сутерена на сградата.

Чл.31. (1) При обединяване на автогари с приемни сгради на други видове транспорт (жп, воден) да се спазват следните изисквания:

1. Помещенията за пътниците (зала, бюфет, стая за майки с деца и др.) да се обединяват и да се оразмеряват за общия брой на пътниците.
2. Служебно-техническите помещения, билетните каси и багажните помещения за различните видове транспорт да запазят своята самостоятелност и пряката ориентация към пероните на съответния вид транспорт.
3. Стопанските и обслужващи помещения да се оразмерят в съответствие с целия обем на обединената гара.

(2) Допуска се обединяване на санитарните помещения за персонала, както и на помещенията за централизирано управление на различните видове транспорт.

Чл.32. (1) Височината на залите и помещенията в приемните сгради на автотранспорта да се определя по БДС 13566.

(2) Стълбищата да се оразмеряват съобразно БДС 8267.

Чл.33. Естественото осветление в приемните сгради на автотранспорта да се проектира в съответствие с изискванията на "Естествено осветление. Норми и указания за проектиране", утвърдени от ДКСА, с решение № 97 от 25.06.1965 г. (публикувани в Бюлетин по строителство и архитектура - кн. 7/1965 г.).

Раздел IV ВЪТРЕШНИ ИНСТАЛАЦИИ

Чл.34. Отоплителните вентилационни и климатични инсталации за приемните сгради на автотранспорта да се проектират в съответствие с изискванията на "Технически норми и правила за проектиране на отоплителни, вентилационни и климатични инсталации" (публикувани в отделна книга на Бюлетин за строителство и архитектура, 1962 г. и БДС 14776).

Чл.35. (1) Вътрешните водопроводни и канализационни инсталации в приемните сгради на автотранспорта да се проектират съгласно изискванията на "Норми и правила за проектиране на водопроводни и канализационни инсталации в сгради" (публикувани в Бюлетин по строителство и архитектура, кн. 8 и 9 от 1964 г.).

(2) Всички умивалници, мивки и душеве да се захранват с топла и студена вода.

Чл.36. (1) Електрозахранването, електрическите уредби, инсталации и съоръжения в приемните сгради на автотранспорта да се проектират в съответствие с изискванията на "Правилника за устройство на електрическите уредби" (издание на ДИ "Техника", 1980 г.).

(2) Изкуственото осветление да се проектира в съответствие с БДС 1786 и базисните норми за изкуствено осветление на обекти в предприятията на автомобилния транспорт.

(3) Мълниезащитата на сградите да отговаря на изискванията на "Гръмоотводни инсталации (защита от мълнии на сгради и съоръжения). Норми и правила за проектиране, изпълнение и приемане в експлоатация на гръмоотводни инсталации" (издадени в отделна книга - 1972 г.).

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Нормите са съгласувани от Министерство на транспорта с писмо № 33-00-119 от 14.06.1982 г., от Министерство на народното здраве - Дирекция по държавен санитарно-противоепидемичен контрол с писмо №10-01-758-215 от 14.06.1982 г., от Министерството на вътрешните работи - Централно управление по противопожарна охрана с писмо № ПО-892 от 28.05.1982 г., от Централния съвет на Българските професионални съюзи с писмо № 33-03-54 от 03.06.1982 г.

§2. Утвърдени от Министерството на строителството и архитектурата със заповед № ..... от ..... на основание чл. 14, т. 8 от приложение към член I, алинея 2 от Правилника за икономическия механизъм (ДВ, бр. 12 от 1982 г.).

§3. Указания и тълкувания по приложението на тези норми се дават от Министерството на строителството и архитектурата, съгласувано с Министерство на транспорта.

§4. Тези норми влизат в сила от 1 януари 1983 г.